

питання вирішення міжнародних спорів, є Статут ООН. Однак після початку широкомасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України стало зрозуміло, що всі ці дії існують лише на папері, а реальність набагато складніша. Практична реалізація цих методів і способів мирного вирішення міжнародних спорів виявилася складною, як і підвищення рівня впливу міжнародно-правових актів і судових рішень на міжнародне співтовариство.

Література

1. Банчук-Петросова О.В. Дипломатія в механізмі вирішення міжнародних територіальних суперечок. *Міжнародні відносини: теоретичні та практичні аспекти*. 2020. № 5. С. 9–21. URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/203655>.

2. Плотко В.Л. Міжнародний суд ООН і арбітраж у вирішенні територіальних спорів і збройних конфліктів. *Соціально-політичні дослідження*: наук. журн. 2018. № 2. С. 34–41. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/24084>.

УДК 347.6(043.2)

Деречін С.К., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Погребняк М.В., к.ю.н.

НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

Інститут укладання правочинів у сфері сімейних правовідносин останнім часом набуває все більшої популярності завдяки поширенню практики оформлення шлюбних договорів. Але шлюбні договори самі по собі мають не тільки переваги, а й недоліки та проблеми, про які поговоримо згодом.

Цікавим фактом є те, що навіть понятійно - категоріальний апарат «шлюбного договору» - фактично відсутній. Тому така відсутність термінологічного визначення у законодавстві тягне за собою численні суперечки щодо його правового розуміння. Взагалі, науковці розуміють шлюбний договір як правочин, сторонами якого є особи, що подали заяву до органів РАЦС про реєстрацію шлюбу чи подружжя, і в якому закріплюються їх майнові права та обов'язки на час шлюбу та (або) на випадок його припинення [1, с. 93-97]. Відповідно до ст. 93 Сімейного кодексу України, яка містить положення про зміст шлюбного договору, шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки. Шлюбним договором

можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків. Також, необхідно зазначити, що шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми [1]. Якщо таким договором визначаються особисті правовідносини, то в цій частині він є недійсним.

Значні прогалини в сімейному законодавстві суперечності та колізії, які існують між Сімейним та Цивільним кодексами також є недоліками, які впливають на нормальне функціонування шлюбних договорів. Ось, наприклад, ч. 4 ст. 93 Сімейного кодексу говорить про те, що шлюбний договір не може ставити одного з подружжя у надзвичайно невігідне матеріальне становище [2]. Тут наявне оціночне поняття, яке не містить чіткого визначення та законодавчих обмежень, яке б встановлювало межі розуміння зазначеної категорії. Тому такі недоліки надають широкі можливості недобросовісним суб'єктам договірних відносин зловживати цією нормою на свою користь. Окрім того, значну увагу слід приділити ч. 5 ст. 93 СК України, за якою забороняється передавати у власність одному з подружжя майно, право на яке підлягає державній реєстрації. Призначення шлюбного договору зорієнтовано на визначення майнових прав і встановлені правового режиму на майно, але ця норма носить суперечливий характер щодо Цивільного кодексу, тому що ст. 3 ЦК гарантує право на свободу договору, тобто подружжя можуть укладати між собою будь-які угоди та можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд, відповідно до ч. 3 ст. 6 ЦК України [3]. Тому, в принципі, закріплена норма в сімейному законодавстві порушує основне право суб'єкта цивільних правовідносин на вільне розпорядження своєю власністю. З цього випливає, що законодавець позбавляє суб'єкта можливості за договором передавати право власності іншій особі - таке явище є безпосереднім звуженням правоздатності фізичної особи.

Виходячи з вказаних суперечностей та прогалин, які існують в сімейному праві, сформувався досить неоднозначні підходи вирішення питань щодо чинності певних пунктів укладеного правочину подружжям. У першому випадку у шлюбному договорі забороняється визнавати право власності одного з подружжя на об'єкт нерухомого майна, що підлягає державній реєстрації й належить іншому з подружжя. З іншої сторони, законодавець дозволяє визначати правовий статус майна за шлюбним договором. Тож, такі спори дедалі частіше буде вирішуватися в судовому порядку.

Та наведені вище проблеми не є вичерпними. Наразі ще існує багато недоробок та колізійних норм у сімейному законодавстві, котрі потребують відповідного доопрацювання та усунення всіх недоліків.

Література

1. Дорошенко Л.М., Бистра А.О. Деякі аспекти укладання шлюбного договору: Форум права, № 4. 2013. С. 93–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2013_4_18 (дата звернення: 17.04.2024).
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 02.04.2020 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 17.04.2024).
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 18.04.2024).

УДК 347.63(043.2)

Жуда В.І., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Погребняк М.В., к.ю.н.

УМОВИ ЧИННОСТІ ЗАПОВІТУ. РОЛЬ СВІДКІВ ПРИ СКЛАДАННІ ЗАПОВІТУ

Заповіт є одним із найпоширеніших способів розпорядження майном на випадок смерті. Втім, щоб заповіт був чинним, необхідно дотримуватися цілої низки законодавчо встановлених вимог. Важливу роль при посвідченні заповіту відіграють свідки.

Питання умов чинності заповіту та ролі свідків є надзвичайно актуальними, адже від їх дотримання залежить подальша реалізація волі заповідача. Недійсність заповіту внаслідок порушення встановлених вимог може призвести до спорів між спадкоємцями та невиконання останньої волі заповідача. Тому дослідження цієї теми має важливе як теоретичне, так і практичне значення.

Відповідно до частини 2 пункту 16 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року № 7 «Про судову практику у справах про спадкування» заповіт є правочином для дійсності якого закон вимагає обов'язкового дотримання встановленої форми, тому на нього поширюються загальні положення про правочини, якщо у книзі шостій ЦК України немає відповідного правила [2].

У зв'язку із цим зміст заповіту має відповідати загальним умовам дійсності правочину, встановленим статтею 203 ЦК України, зокрема: зміст заповіту не може суперечити ЦК України, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам; особа, яка вчиняє заповіт, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності; волевиявлення заповідача має бути вільним і відповідати його внутрішній волі; заповіт має вчинятися у формі, встановленій законом; заповіт має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним [3].